

DEVET NAČINA PRILAGODBE

1. Količina
2. Vrijeme
3. Stupanj pomoći
4. Prezentacija sadržaja
5. Težina
6. Iskazivanje znanja
7. Stupanj sudjelovanja
8. Zamjenski cilj
9. Zamjenski kurikulum

Primjeri prilagodba

KOLIČINA

- smanjiti dužinu izvješća, zadatka, teksta, predavanja, i sl.
- smanjiti broj matematičkih problema, ključnih pojmova, definicija, zadataka i sl.
- učenik sudjeluje u skupnom radu - izrađuje samo dio skupnog projekta
- umjesto na cijeloj knjizi za lektiru raditi s učenikom na prilagođenom naslovu ili ulomku
- smanjiti broj rečenica u diktatu
- smanjiti broj knjiga koje dijete treba pročitati za lektiru

VRIJEME

- osigurati dodatno vrijeme za završavanje zadatka
- pri prezentiranju novih sadržaja odvojiti više uvodnog vremena za razgovor i uvođenje novih pojmova (tzv. pre-teaching)
- individualizirati vrijeme za izradu projekta
- dati vremensko ograničenje za rješavanje zadatka
- pričekati duže na djetetov odgovor/reakciju/...

STUPANJ

- pomoć učitelja - u trenucima kada ostatak razreda radi tihi aktivnost ili skupni rad
- pomoć vršnjaka - kada je učenik gotov s rješavanjem svog zadatka uskače kao pomoć učeniku s posebnim obrazovnim potrebama
- pomoć para iz klupe - pomaže učeniku pri razumijevanju zadataka, sistematiziranju znanja (podvlačenje ključnih - pojmova ili rečenica)

PREZENTACIJA NASTAVNIH SADRŽAJA

- na ploči, radnom listiću, foliji i sl. koristiti veliki font / krupna slova
- snimiti lektiru/tekst na stranom jeziku/definicije i sl. na kazetu, kako bi učenik mogao slušati uz čitanje odnosno učenje
- čitati zadatke iz pismene provjere na glas
- uz usmene upute dati i pismene ili slikovne upute
- prije obrade novih riječi ili ključnih pojmova pojasniti ih ili spomenuti u već poznatom kontekstu (tzv. pre-teaching)
- koristiti računalo na satu (didaktičke igrice)
- praktične aktivnosti (npr. izrada štapne lutke umjesto čitanja opisa lika iz lektirnog naslova; pripremanje zdravog doručka na satu prirode s temom Zdrava prehrana; izrada robota i upoznavanje dijelova na satu tehničke kulture)
- izlagati sadržaje uz predočavanje tablica, grafikona, slika i sl.
- koristiti kartice za poučavanje riječi i pojmova; pomoću kartica je kasnije moguće igrati igru pamćenja, asocijacija, bingo, pogađanja, spajanja, slaganja riječi u cjelinu i još mnogo toga
- moguće je otvoriti banku riječi i spremati riječi i pojmove u banku u određene trezore, kao recimo NAUČENO, ZA PONOVI, ZNAM U POLA NOĆI, NIKAD ČUO, ZVUČI MI POZNATO, i sl.
- staviti naglasak na vizualno: označavanje, isticanje, označavanje različitim bojama, uvećavanje ili smanjivanje materijala, uporaba slika, postera, markera, kreda u bojama
- poučiti učenike kako izraditi jednostavne umne mape
- dati ostalim učenicima u razredu priliku za izradu jednostavnih didaktičkih materijala koje možemo koristiti pri prezentaciji nastavnih sadržaja - slova, brojeva od kartona, slika iz novina i časopisa koje prikazuju nešto što će se obrađivati na satu, kartica s riječima, i sl.
- uprizoriti dramatizacije, improvizacije

TEŽINA

- podijeliti zadatak na više malih cjelina
- imati drugačija pravila za učenika (npr. smije koristiti udžbenik pri rješavanju zadatka, dok drugi ne smiju)
- ponuditi par odgovora od kojih je jedan točan
- ponuditi model po kojem će dijete izrađivati zadatak

- ograničiti sadržaj na ključne pojmove
- koristi strukturirane zadatke s istim ishodom ali varirati složenost zadatka
- prilagoditi zadatak (npr. mjeri u centimetrima, a ne milimetrima)
- dozvoliti uporabu kalkulatora, tablice i sl.
- u tekstu teške riječi (rigorozne mjere) zamijeniti lakšima (oštre mjere)

ISKAZIVANJE ZNANJA

- umjesto pisanja diktata učenik treba prepisati riječi na način da ih svrsta u pravi redoslijed (po abecedi, prema veličini riječi, prema tome koliko su mu poznate i sl.)
- učenik smije koristiti grafičke prikaze za razvoj ideja pri usmenom odgovaranju
- učenik lijepi pripremljene odgovore na pravo mjesto u radni listić
- učenik smije usmeno odgovarati umjesto pisati pismenu provjeru znanja
- učenik smije koristiti bilježnicu, slike, simbole, kartice s riječima dok odgovara na postavljena pitanja
- učenik pokazuje točne riječi na ploči umjesto da ih izgovara
- za izradu složenog zadatka učenik ima priliku izabrati skraćeni postupak (neki su koraci već napravljeni)
- učenik koristi banku riječi/pojmova za dovršavanje zadatka
- dozvoliti učeniku ponovno pisanje pismene provjere znanja

STUPANJ SUDJELOVANJA

- učenik dijeli učenicima zadatke na karticama
- učenik ima ulogu voditelja kviza ili slične aktivnosti
- učenik postavlja drugim učenicima pitanja u vezi obrađene teme (ima u ruci pitanja i odgovore i može kontrolirati daju li vršnjaci točne odgovore)
- učenik odlazi u tajništvo po kredu, briše ploču, uređuje pano i sl.
- uključen je u slobodne aktivnosti i aktivnosti na školskom igralištu
- pomaže učitelju i drugim učenicima održati Power Point prezentaciju (mijenja slajdove na znak)
- dijeli hranu drugim učenicima svaki dan umjesto jednom tjedno
- dežura prema rasporedu razrednog odjela

ZAMJENSKI CILJ

- matematika (niži razredi): broji medvjediće koje drugi koriste za zbrajanje
- umjesto interpretacije literarnog teksta, treba pronaći i podvući pridjeve u tekstu
- umjesto učenja povijesnih činjenica, treba pomoću slika iz udžbenika opisati kakva se odjeća nosila u tom vremenskom razdoblju
- umjesto učenja obilježja godišnjih doba, uz pomoć teksta u udžbeniku treba opisati što oblači ljeti, a što zimi
- umjesto čitanja lektirnog naslova, treba pogledati istoimeni film
- umjesto pisanja diktata iz stranog jezika, sluša diktat i stavlja kvačice pokraj riječi koje je čuo / čula
- nabraja pojmove, dok ih drugi trebaju nabrojati i objasniti
- izrađuje obiteljsko stablo, dok drugi trebaju napisati sastav o svojoj obitelji

ZAMJENSKI KURIKULUM

- učenik radi po različitim ili istim materijalima i uputama s potpuno različitim ciljem npr. dok ostali pišu sastavak na engleskom jeziku učenik sa slušalicama na ušima sluša lekciju iz engleskog jezika i pismeno rješava vođene zadatke uz slušanje - učenik ima mogućnost premotavanja ako mu neki dio nije jasan
- učenik odlazi na vježbe čitanja kod članova stručne službe
- učenik odlazi u knjižnicu i na računalu igra didaktičke igrice
- učenik ima individualne zadatke na radnom listiću

PRIMJER :

POSTUPCI PRILAGOĐAVANJA

Perceptivno prilagođavanje: slike, crteži, izdvajanje bitnog, prilagođavanje teksta (uvećanje i pojačanje tiska), uvećanje prostora za pisanje, razni oblici isticanja u tekstu (uokviravanje, podcrtavanje).

Spoznajno prilagođavanje: stupnjevito pružanje pomoći, planiranje i sažimanje teksta, semantičko pojednostavljivanje sadržaja, primjena shematskih prikaza.

Govorno prilagođavanje: prilagođavanje izražajnosti (boja, visina i jačina glasa), prilagođavanje razgovjetnosti i razumljivosti, govorno usmjeravanje pažnje.

Prilagođavanje zahtjeva: zahtjevi u odnosu na samostalnost, vrijeme rada (dulje vrijeme), način rada (zadaci različite "težine" i različitih vrsta), provjeravanje - češća provjera

METODE I OBLICI RADA

Udžbenik, radna bilježnica ...

neposredno iskustvo

slike, crteži

programirani materijali

materijali za didaktičke igre

nastavni listići

školska ploča

modeli

ostali udžbenici, vježbenice i dr.